

Nro. 14.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken Augustus 16-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s.

A' 100 forintos Bankóczédulákért a' folyó Au-
gustus 15-dik napjától fogva September 15 dikéig
20 forintos Béváltó czédulák osztatnak-ki. A' ki-
nek tettzik, éppen 100 forintnyi külömbkülömb
kissebb nemű Bankóczédulákat is adhat-bé 20 fo-
rintos Béváltó czéduláért. Ellenben a' 100 fo-
rintos Bankóczédulákért többé nem adattatnak-
ki apróbb Bankóczédulák. A' 100 forintos Ban-
kóczédulák September 15-kén megszűnnek közön-
séges folyamában lenni, és sem a' közönséges
kassákban sem a' magános emberektől fizetésben
el nem vétettetnek, azontúl csak a' Béváltó kas-
sáknál veszik-el és adnak érettek még November'
utolsó napjáig 20 forintos Béváltó czédulákat.

Frantzia Birodalom.

A' *Brüsszeli* Postaigazgató arról tudósította a' közönséget, hogy az Angliával való levelezést az Országlószék megengedte légyen —

Először, az Angliában lévő Frantzia hadifoglyoknak, és a' Frantzia Országban találtató Anglus foglyoknak, olly véggel, hogy magok és állapotjuk felől rokonaikat tudósíthassák. —

Másodszor, az ollyan kereskedőknek, a' kiknek szabad levelek van, de tsak ollyan dolgokra nézve, a' mellyekkel való kereskedés nékiek meg van engedve az ő szabad leveleikben. —

Harmadszor, azoknak a' Frantziáknak, a' kiknek birtokaik vannak az ellenség kezében lévő Frantzia coloniákban. — Minden levelet frankózni kell (kétszeresen kell fizetni) 's petsételetlen kell a' Postaigazgatónak általadni.

Mondják, hogy már most a' Versáliei kastély' belső részei is meg fognak újítani és igazgattatni. Különös romlást okoztak ezen ritka szépségű épületben valamelly idegen nemű rettentő nagyságú egerek (potzegerek). Ezeket *Condamine* a' világnak nem tudjuk mellyik részéből ide hozván a' vadaskertbe tette vólt, mint ritkaságot, a' honnét ezek a' Frantzia revolúciónak felhevesült bódúltságában valaki által szántsándékkal szabadon botsátattak, 's azolta Versália városának valóságos ostorává lettek. Tutzetenként lehet látni őket a' Kastély' fedelin. A' Frantzia matskák megtámadni sem merik őket. Ezek felette erőssen eláskálták az épület' falait.

Terrier nevű egészség vagy orvos tiszt, és *Bohir* nevű tímármester, mint hamis pénztsi-

nálók Párisban halálra ítéltettek, és Jul. 13-dikén megölettetek.

A' *Triesti* újságban azt írják, hogy az A. ustriai Udvar részéről Báró *Lederer Pál* Úr *Illiriai Consullá* neveztetett, és Fiumében leszen lakása.

A' három északi új Frantzia Departamentomokban leg nagyobb iparkodással rajta vannak azon nevezetes új országútnak készítésén, a' mellyek a' Frantzia Birodalmat a' Bálticum tengerrel össze tsatolják, és arra valók lesznek, hogy a' Frantzia tartományok és Északi Európa között való közösülést és kereskedést, mellyet a' tengeren a' hadakozás miatt folytatni nem lehet, a' szárazon ezen utak segedelme által lehessen folytatni. Tsak azon az egy úton, a' melly Wéselből Hamburg felé viszen, átaljában véve 7000 emberek és 1200 szekerek dolgoztak Márztius végétől fogva szünetlenül. Ehez képpest lehet ítélni a' Wéseri és Felső Emsi Departamentomokban készülő útakról is.

A' *Ligeris* mellyékiről így írtak Jul. 15-dikén *Valencey* (Valenszey) nevű kis városkában, a' hol a' Spanyol vólt Királyi Princzek laknak az ólta, hogy Frantzia Országba jöttek, fényes pompával tartották a' Római Király' születésének innepét. A' Princzek, a' kik az innepi készületeket magok igazgatták, magok is dolgoztak azokon, attól tartván, hogy készek nem lesznek nek idejében. Az innep napon reggel leg elébb is egy leányt házasítottak össze egy kiszolgált katonával, jegybe 600, lakadalmi vendégségre pedig 200 frankot adván neki. A' kastélyban vendégség tartatott, és a' Császári familiáért po-

harakat köszöntek-el, 's üresítettek-ki. A' kastély' udvarai tántzoló szálákká voltak változtatva a' lakosoknak és vidékieknek számokra. Estve tűzjáték volt, a' kastély és város megvilágosítottak.

Spanyol Ország.

A' Julius 12-dikén és 13 dikán költ Madridi újság levelek szerént, mellyek a' Párisi Monitörben kihirdettettek, a' Spanyol Király *Jósef Napoleon*, útját Madrid felé folytatván, Junius 30-dikán estvéli 5 $\frac{1}{2}$ Bayonnéból *Vittoriába*, és Julius 5-dikén délután *Burgosba* érkezett. Mindenütt nagy tisztelettel fogadtatott. Generális Dorsenne, az ötödik Szakasz kormányozója egész Stábjával eleibe ment ő Felségének.

Ugyantsak a' Madridi újság hirdeti, hogy értésére esvén Frantzia Májor Montigninek az, hogy néhány Spanyol Insurgens vezérek, *Sortil*, *Diego de la Fuente*, *Morales*, *Cocinero*, és több mások, *Avila* tartományában *Madrigónál* valami 1000 embereket öszszegyűjtván, azokkal a' Salamankai határok felé előnyomúlni kezdetek volna, ő ezekre egy lovas tartalék tsoportal reájok ütött, és őket elszélesztette. *Morales* a' tsatózó mezőn maradt halva 350 emberekkel; 100-nál többen elfogattattak; egy ágyú, 300 ló, és feles szállítvány lett a' győzedelmesek ragadományává. — A' Frantziák között egy ember esett-el.

Elvasból, a' Badajoztól nem messze lévő Portugalliai erős végvárból e'képpen írtak Junius 26-dikán: —,

„Egy Frantzia tsapat Junius 22-dikén erre felé közelített, de semmi jelek által nem mutat.

ta, hogy verekedés volna a' tzélja, mellyre nézve csak apró öszszetsapás lett a' dolog kimenetele. A' Frantzia gyalogság nem jött le a' hegyekről: csak valami 2000 emberekből álló lovasság tett néminémű vizsgálódásokat a' térségen (Ez a' történet minden környűállások szerént az a' *recognoscirozás* volt, a' mellyről már Marchai Soultnak magának tudósítását is olvastuk, mellyet t. i. ő még Badajoztól való vissza térése előtt, a' Portugalliai és Déli Frantzia ármádiáknál lévő egész lovasság által tétetett Campo Major, Elvas, és Villa Viciosa felé). —

„Elvas erősségei új sántzokkal és bástyákkal szaporíttatnak. A' vár körül lévő szép olajfa berkek, lugosok, kiírtatnak, a' házak letépettetnek, hogy az ellenség, ha annak ostromlására talál menni, ne találjon magának ezekben menedék vagy elbúvó helyet. Ez a' pusztulás keserves dolog, de még keservesebb az, hogy elvégződéséhez mostanság nintsen reménység. —

„Szerentsésesebbek, ezerszer szerentsésesebbek vagytok ti Angliának lakosai! (így folytatja szavait az Anglus tudósító) Melly kedves házi gyönyörűségben éltek ti familiátoknak kebelében, a' nélkül a' félelem nélkül, hogy házaitokból és kedveseiteknek karjai között, azoknak valahai meglátásokhoz való reménség nélkül elkergettetek. Nem tudom, nem is próbálom szemeitek előtt le rajzolni a' köztünk minden nap' történő szívszaggató történeteket. A' Szülék gyermekeit, a' gyermekek szüléiket keresik, a' nélkül, hogy megtalálnák őket.

„Úgy haljuk, hogy a' Frantziák Badajoztól visszavonták magokat, és a' Generális Blake

harakat köszöntek-el, 's üresítettek-ki. A' kastély' udvarai tántzoló szálákká vóltak változtatva a' lakosoknak és vidékieknek számokra. Estve tűzjáték vólt, a' kastély és város megvilágosítottak.

Spanyol Ország.

A' Julius 12-dikén és 13 dikán költ Madridi újság levelek szerint, mellyek a' Párisi Monitörben kihirdettettek, a' Spanyol Király *Jósef Napoleon*, útját Madrid felé folytatván, Junius 30-dikán estvéli 5 $\frac{1}{2}$ Bayonnéből *Vittoriába*, és Julius 5-dikén délután *Burgosba* érkezett. Mindenütt nagy tisztelettel fogadtatott. Generális Dorsenne, az ötödik Szakaszkormányozója egész Stábjával eleibe ment ő Felségének.

Ugyantsak a' Madridi újság hirdeti, hogy értésére esvén Frantzia Májor Montigninek az, hogy néhány Spanyol Insurgens vezérek, *Sortil*, *Diego de la Fuente*, *Morales*, *Cocinero*, és több mások, *Avila* tartományában *Madrigónál* valami 1000 embereket öszszegyűjtván, azokkal a' Salamankai határok felé előnyomúltni kezdetek volna, ő ezekre egy lovas tartalék tsoportal reájok ütött, éz őket elszéllesztette. *Morales* a' tsatózó mezőn maradt halva 350 emberekkel; 100-nál többen elfogattattak; egy ágyú, 300 ló, és feles szállítvány lett a' győzedelmesek ragadományává. — A' Frantziák között egy ember esett-el.

Elvasból, a' Badajoztól nem messze lévő Portugalliai erős végvárból e'képpen írtak Junius 26-dikán: —,

„Egy Frantzia tsapat Junius 22-dikén erre felé közelített, de semmi jelek által nem mutat.

ta, hogy verekedés volna a' tzelja, mellyre nézve csak apró öszszetsapás lett a' dolog kimenetele. A' Frantzia gyalogság nem jött le a' hegyekről: csak valami 2000 emberekből álló lovasság tett néminémű vizsgálódásokat a' térségen (Ez a' történet minden környűállások szerént az a' *recognoscirozás* volt, a' mellyről már Marchal Soultnak magának tudósítását is olvastuk, mellyet t. i. ő még Badajoztól való vissza térése előtt, a' Portugalliai és Déli Frantzia ármádiáknál lévő egész lovasság által tétetett Campo Major, Elvas, és Villa Viciosa felé). —

„Elvas erősségei új sántzokkal és bástyákkal szaporíttatnak. A' vár körül lévő szép olajfa berkek, lugosok, kiírtatnak, a' házak letépettetnek, hogy az ellenség, ha annak ostromlására talál menni, ne találjon magának ezekben menedék vagy elbúvó helyet. Ez a' pusztulás keserves dolog, de még keservesebb az, hogy elvégződéséhez mostanság nintsen reménység. —

„Szerentsésesebbek, ezerszer szerentsésesebbek vagytok ti Angliának lakosai! (így folytatja szavait az Anglus tudósító) Melly kedves házi gyönyörűségben éltek ti familiátoknak kebelében, a' nélkül a' félelem nélkül, hogy házaikból és kedveseiteknek karjai között, azoknak valahai meglátásokhoz való reménség nélkül elkergettetek. Nem tudom, nem is próbálom szemeitek előtt le rajzolni a' köztünk minden nap' történő szívszaggató történeteket. A' Szülék gyermekeiket, a' gyermekek szüléiket keresik, a' nélkül, hogy megtalálnák őket.

„Úgy haljuk, hogy a' Frantziák Badajoztól visszavonták magokat, és a' Generális Blake

ármádiáját akarják megverni (Ez a' tudósító mint látszik még ekkor nem tudta Elvásba, hogy Blake már akkor a' Gvadiána toroka feléjárt, hogy Aya-monténél hajóra üljön). Mi úgy vélekedünk, hogy a' helyett, hogy itt a' Portugalliai határszélen az ellenséggel megverekedhetnénk, ismét befogunk nyomolni Spanyol Országba. Hogy Badajoz várának ostromlását ismét elkezdhetnők nem reméljük, minthogy az ahoz kívántató munitziót az utóbbi alkalmatossággal igen ellövöldöztük és fogyasztottuk; sem tartalék ágyú, sem munitzió nintsen az Elvási magazinumainkban olly nagy bőséggel, a' mennyi egy illy erős várnak ostromlására kívántatna. Junius 25 és 26-dikán ismét megmutatták 5 gyalog Frantzia Regementek magokat Elvás előtt. Mi tsak oltalmazólag viseljük mind addig magunkat, míg azon 10,000 emberek, kiket segítségünkre várunk megérkeznek. — (Ezeket mind a' Londoni levelekből írják a' Párisi levelek).

„Az Angliai közönség (így szól a' Londoni *Starr*) szeretne némelley környülállásokra nézve megvilágosítatni. A' mi nevezetesen a' *Blake* expededitzióját, és a' *Graham* Kadiksból lett elútazását illeti, mellyeknek fontos következeiseik lehetnek, ezek eránt telyes homályban vannak Angliába mindenek. Némelleyek azt erősítik, hogy nem Kadiksba, hanem egyenesen Tarifához Gibraltar mellé evezett Blake; mások azt mondják, hogy már meg is érkezett volna Kadiksba, 's több e'félék.

Sevillában a' *Gvadalquivir* vize mellett lévő nagy klastromot, egész egy erős várrá változtatták a' Frantziák.

Nagy Britannia.

Azok között, a' kik az Angliai Parlamentben a' Lord *Stanhope* projektomának, a' papirospénz erőltetett folyamatjára nézve pártját fogták, igen megkülömböztette magát *Sheridan*, azért nevezetessen, hogy ő eddig örökké azt vitatta, hogy pengő pénzel fizessen a' bankó, most pedig egyálallyában a' papirospénznek fogta pártját, a' többek között ezeket mondván: — „

„Minden eszköz, úgy mond, melly által a' Bankó arra kényszerítettne, hogy kész pénzel fizessen, a' jelen lévő szempillantásban szerentséltlen lenne, minthogy annak első következése lenne, hogy a' bankó kényteleníteni fogna azon iparkodni, hogy mennél kevesebb fizetéseket tegyen; pedig könnyű által látni, melly veszedelmes lenne ez a' kereskedőkre nézve. Némellyek azt erősítik, hogy a' javasoltatott dolog által megromlana a' hitel. De ugyan ki hiheti már ma a' mi hitelünknek megromolhatását? Én igen vigyázóvá lettem az e'féle jövedölésekre nézve. A' mi hitelünk tovább élt már az ő elenyészése eránt tétetett minden jövedöléseknél, és azzal a' tsudatévő ajándékkal bír, hogy mind azokat a' jövedőmondókat megszegyenítette, a' kik az ő közellévő végét jövedölni merészelték. Én is tettem e'féle jövedöléseket, de már okosabbá lettem. Jut eszembe, hogy vólt olyan idő midőn 17 millióból álló adót rettentő nagy summának tartottunk, a' mellyeknek terhe alatt egészen le kellene roskadnunk. Most 70 milliót ad ugyan ez a' nép, a' nélkül, hogy boldog állapotja még eddig leg kissebbé is megtsökkent vólna; sőt mindenütt nagyobb gráditsra lépett a' luxus, és

lása a' Státus gazdagulásával egyenlő lépést tartott. Igaz az, hogy Országunkból külső Országokra ment az arany, de nem igaz az, hogy hitelünk kissebbedett volna. Ellenben világos dolog az, hogy ott van szükség az aranyra, a' hol a' közönséges hitel ingadoz. A' hol hitel nints, ott tsak az aranyba helyheztek a' bizodalmat: az olyan országban ellenben, a' hol bizodalom uralkodik, természet szerént elégséges a' papiros is az arany helyének elfoglalására. Szükséges képpen az olyan országokba kell az aranynak hordattatni, a' hol hitel nints, 's a' papirosnak betse nints. Nagy dolgokat vittünk mi már véghez a' papirospénz által; nagy ostromokat állottunk ki; 's még ma is szembe merünk ennek segedelme által minden veszedelmekkel állani. Féret tehát gyáva spekulátziók! Nem kell nekünk a' reánk bízott köz ügyet, fundamentom nélkül való félelem miatt, vagy végre nem vitethető planumokért, veszedelmeztetni."

Elegyes Tudósítások.

Hamburg városában úgy beszéllettek nem régen, hogy Marschal *Massenát* oda várnák.

Szakszóniában olly nagy hévség vólt Julius 16-dikán, hogy *Pilnitz* és *Dresda* között a' katonaság gyakorlásbéli próbát tévén, a' sorból sok emberek ki-dültek, 's némelleyek meg is haltak.

Az *Aachen*i ereklyék, mellyek ott nagy gondal tartatnak, Julius 24-dikén szokott helyekre ismét bététettettek és zárattattak, minekutánna a' buzgó népnek azon hónap 10 dikétől fogva kitétettettek lettek vóina. Legalább 200,000-re számlálják az azólta ott megjelent bútsújárók' számát.

A' tegnapi innep miatt fél árkusnál többel nem szolgálhattunk.